

Letno poročilo o izvajanju konkretnih ohranitvenih ukrepov na pilotnem območju Kamniško-Savinjske Alpe in Grintovci za leto 2025

V okviru projekta: LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE17 IPE/SI/000011, LIFE-IP NATURA.SI)

Akcija C.1.2

www.natura2000.si

LIFE-IP NATURA.SI

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR

LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE17 IPE/SI/000011) sofinancirajo Evropska unija v okviru programa LIFE, Ministrstvo za naravne vire in prostor ter partnerji. Za vsebino tega gradiva so odgovorni samo avtorji. Ta vsebina ne odraža nujno mnenja Evropske unije. Zato za vsebino in iz nje izhajajočo morebitno uporabo informacij Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje ter Evropska komisija ne prevzemata odgovornosti.

NASLOV: Letno poročilo o izvajanju konkretnih ohranitvenih ukrepov na pilotnem območju Kamniško-Savinjske Alpe in Grintovci za leto 2025

PROJECT DELIVERABLE: Yearly progress report on work done and measures implemented on pilot area Kamniško-Savinjske Alpe and Grintovci for 2025

PROJEKT: LIFE-IP NATURA.SI: LIFE Integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji – LIFE17 IPE/SI/000011

AKRONIM PROJEKTA LIFE-IP NATURA.SI

AKCIJA/ACTION: C.1.2

IZDELOVALEC
Gozdovi
ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE
Petra Muhič Šmuc
Močvirski meček
ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARSTVO NARAVE
Jernej Rebernik, Primož Glogovčan

PRISPEVALI:
Gozdovi
ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE
Blaž Presečnik, Miha Mrakič

KRAJ IN DATUM: Ljubljana, 16. 02. 2026

Kazalo vsebine

1. Letno poročilo o izvajanju konkretnih ohranitvenih ukrepov za leto 2025 – gozdovi	7
1.1. Uvod	7
1.2. Poročanje po ukrepih	9
1.2.1. UKREP 1: Ohranjanje biotopov – sečnja	9
1.2.2. UKREP 2: Ohranjanje biotopov – nega	10
1.2.3. UKREP 3: Nega letvenjaka	10
1.2.4. UKREP 4: Sajenje sadik plodonosnega drevja in grmovja	10
1.2.5. UKREP 5: Vzdrževanje pašnikov in travnikov v gozdu	11
1.2.6. UKREP 6: Vzdrževanje grmišč in obrežij	11
1.2.7. UKREP 7: Odstranjevanje zaščitnih ograj	12
1.2.8. UKREP 8: Načrtno puščanje odmrle lesne biomase	12
1.3. Zaključek	13
2. Letno poročilo o izvajanju konkretnih ohranitvenih ukrepov za leto 2025 – močvirski meček	13
2.1. Uvod	13
2.2. Izvedene aktivnosti v letu 2025	13
2.1. Zaključek	14
3. Viri in literatura	14

Kazalo slik

Slika 1: Pilotno območje projekta z območjem Nature 2000 Grintovci (SI5000024) in upravljavsko cono divjega petelina.	8
--	---

Kazalo preglednic

Preglednica 1: Vrste in HT na območju Nature 2000 Grintovci (SI5000024).	8
Preglednica 2: Ukrep ohranjanje biotopov – sečnja	9
Preglednica 3: Ukrep ohranjanje biotopov – nega	10
Preglednica 4: Ukrep nega letvenjaka	10
Preglednica 5: Ukrep nega mladja	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Preglednica 6: Ukrep sajenje sadik plodonosnega drevja in grmovja	11
Preglednica 7: Ukrep vzdrževanja pašnikov in travnikov v gozdu	11
Preglednica 8: Ukrep vzdrževanje grmišč in obrežij	11
Preglednica 9: Odstranjevanje zaščitnih ograj	12
Preglednica 10: Izdelava vodnih virov in kalov v gozdu ...	Napaka! Zaznamek ni definiran.

Seznam uporabljenih okrajšav

EGP – Evropski gospodarski prostor (ang. EEA – European economic area)

GGE – gozdnogospodarska enota

GGN – gozdnogospodarski načrt

KSS KGZ Ljubljana – Kmetijsko svetovalna služba Kmetijsko gozdarskega zavoda Ljubljana

LIFE-IP NATURA.SI – LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji

OE – območna enota

POV – posebno območje varstva

UL BF – Univerza v Ljubljani Biotehniška fakulteta

ZGS – Zavod za gozdove Slovenije

ZRC SAZU BIJH – Znanstveno raziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti
Biološki inštitut Jovana Hadžija

ZRSVN – Zavod Republike Slovenije za varstvo narave

Povzetek

Namen izvedene aktivnosti: Letno poročilo o izvajanju konkretnih ohranitvenih ukrepov na pilotnem območju Kamniško-Savinjske Alpe in Grintovci predstavlja aktivnosti, ki so bile izvedene v letu 2025 za štiri vrste – divjega petelina, gozdnega jereba, triprstega detla in močvirskega mečka. Pilotno območje Kamniško-Savinjske Alpe in Grintovci vključuje dve območji Nature 2000, Grintovci (SI5000024) in Kamniško-Savinjske Alpe (SI3000264). Ukrepi za ohranitev močvirskega mečka so se izvajali v območju Nature 2000 Kamniško-Savinjske Alpe (SI3000264) na planini Ravne senožeti (območje Kamniškega vrha), kjer je bila pred 15 leti zaznana najštevilčnejša populacija te vrste v tem območju. V letih 2019 in 2020 je bilo ugotovljeno, da je številčnost populacije padla.

Rezultati in učinki: Ukrepi za gozdne ciljne vrste so se v letu 2025 izvajali v skladu z Akcijskima načrtoma za gozdne vrste ptic. Za izboljšanje stanja populacije divjega petelina, gozdnega jereba in triprstega detla smo v letu 2025 izvedli deset različnih ukrepov: Vzdrževanje pašnikov in travnikov v gozdu (1,74 ha), vzdrževanje grmišč in obrežij (0,7 ha), ohranjanje biotopov – sečnja (393,05 m³), ohranjanje biotopov – nega (2,49 ha), nega letvenjaka (7,54 ha), sajenje sadik plodonosnega drevja in grmovja (0,4 ha), odstranitev zaščitnih ograj (24 m) in načrtno puščanje lesne biomase v gozdu (iglavcev 8.971,88 m³ in listavcev 1.889,90 m³). Očiščenega je bilo tudi 6 ha površin ekstenzivnega pašnika z namenom ohranitve borovničevja.

Ukrepi so pomembni za izboljšanja habitata ciljnih vrst. Z ukrepi omogočamo čim hitrejše prestrukturiranje sestojev v presvetljene debeljake, pospešujemo rast izbranim drevesom in uravnavamo drevesno sestavo s pospeševanjem plodonosnih dreves, kar izboljša prehranske razmere za divjega petelina in gozdnega jereba. Z izločitvijo dreves iz gospodarjenja in njihovo prepustitvijo naravnemu razkroju, predvsem iglavcev izboljšujemo habitat triprstega detla.

Na pilotnem območju projekta je v letu 2025 potekala usklajevalna delavnica med ZGS in ZRSVN ter večjim lastnikom Nadškofija Ljubljana za gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarske enote Luče. Na delavnici so se usklajevale želje in interesi posameznih inštitucij ter lastnika.

Glavnina ukrepov za močvirskega mečka je bila izvedenih v letih 2021 in 2022. V letu 2023 smo z vključenimi institucijami evalvirali do sedaj opravljeno delo in se odločili, da ukrepa omejevanja paše ne bomo več izvajali. V 2024 smo nadaljevali s komunikacijo z najemnikom pašnika, kjer so nahajališča močvirskega mečka, in s spremljanjem populacije. Imeli smo tudi sestanek s predstavnikom ZRC SAZU BIJH glede novejših podatkov o prisotnosti močvirskega mečka v zahodni Sloveniji. V letu 2025 smo preverili stanje populacije in ohranili stik s kmetovalcem.

Zaključki: Izvajanje konkretnih ukrepov za ciljne vrste ptic projekta poteka v skladu z akcijskima načrtoma. Poleg izvajanja ukrepov poteka dobra komunikacija revirnih gozdarjev in lastnikov. Slednji se odločajo za izvajanje ukrepov in koriščenje sredstev Gozdnega sklada.

V letu 2026 se nadaljuje izvedba ukrepov za izboljšanje habitata ciljnih vrst. Izziv predstavljajo morebitne ponovitve ujm, predvsem vetrolovov in nevarnost širitev lubadarja, ki bodo na nekaterih območjih onemogočali izvajanje načrtovanih ukrepov.

Summary

Purposes of planned and executed activities: The annual report on the implementation of concrete conservation measures for pilot area Kamniško-Savinjske Alpe and Grintovci presents the activities that were implemented in 2025 for four species – western capercaillie, hazel grouse, three-toed woodpecker and marsh gladiolus. The pilot area Kamniško-Savinjske Alpe and Grintovci includes two Natura 2000 sites. Measures for preservation of marsh gladiolus were implemented on mountain pasture Ravne senožeti (area of Kamniški vrh, Natura 2000 Kamniško-Savinjske Alpe (SI3000264)), where most numerous populations of this species in this area were present 15 years ago. Surveys in 2019 and 2020 concluded that the abundance of the species has fallen.

Results and Outcomes: Measures for target species were implemented in 2025 in accordance with the Action Plans. In order to improve the state of the population of capercaillie, wood grouse and three-toed woodpecker, we implemented eight different measures in 2025: Maintenance of pastures and grasslands in forest (1,74 ha), maintenance scrub and riparian (0,7 ha), biotope conservation - felling (393,05 m³), biotope conservation - care (2,49 ha), tending of young forest (7,54 ha), planting of seedlings of fruit-bearing trees and shrubs (0,4 ha), removal of protective fences (24 m) and wood biomass left to natural decay (conifers 8.971,88 m³ in deciduous trees 1.889,90 m³). Six hectares of extensive grazing land were also cleared with the aim of preserving berry bushes.

The measures enable the rapid restructuring of stands into well-lit thickets, accelerate the growth of selected trees and regulate tree composition by promoting fruit-bearing trees, which improves the nutritional conditions for capercaillie and wood grouse. By eliminating habitat trees from forest management to natural decay, conifers in particular, we improve the habitat of the three-toed woodpecker.

In 2025, a joint workshop was held in the pilot project area between SFS, IRSNC, and the largest owner, the Archdiocese Ljubljana, to discuss the forest management plan for the Luče forest management unit. The workshop served to coordinate the wishes and interests of the individual institutions and the owner.

The majority of the measures for the marsh gladiolus were implemented in 2021 and 2022. In 2023, together with the institutions involved, we evaluated the work done so far and decided not to implement the grazing restriction measure from that year on. In 2024, we continued communication with the leaseholder of the pasture where the locations of marsh gladiolus are located and monitored the population. We also held a meeting with a representative of the Jovan Hadži Institute of Biology of The Slovenian Academy of Sciences and Arts regarding the most recent data about presence of the marsh gladiolus in western Slovenia. In 2025, we monitored the population status and maintained contact with the farmer.

Conclusions: The implementation of concrete measures for target bird species of the project is carried out in accordance with the Action plan. Besides conservation measures, there is good communication between district foresters and the owners. The latter decide to implement measures and use the resources of the Forestry Fund.

In 2026, measures to improve the habitat of target species will continue to be implemented. The challenge lies in the possibility of repeated natural disasters, particularly windbreaks and excessive proliferation of the bark beetle population, which will prevent the implementation of planned measures in some areas.

1. Letno poročilo o izvajanju konkretnih ohranitvenih ukrepov za leto 2025 – gozdovi

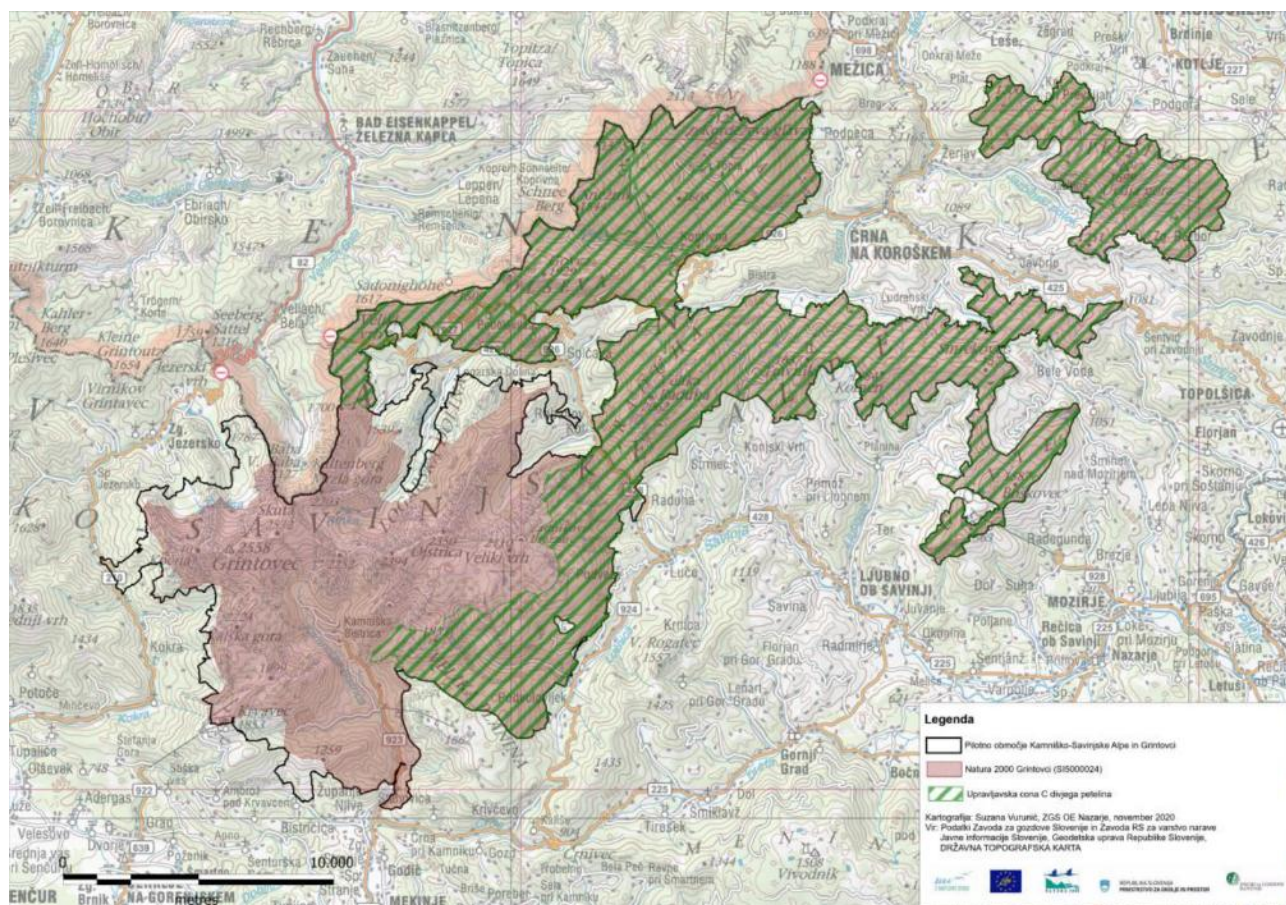
1.1. Uvod

Letno poročilo o izvajanju konkretnih ohranitvenih ukrepov za leto 2025 za pilotno območje Kamniško-Savinjske Alpe in Grintovci predstavlja aktivnosti, ki so bile izvedene v letu 2025. Ukrepi za ciljne vrste (Preglednica 1) so se izvajali v skladu z akcijskima načrtoma, ki sta bila za področje gozdarstva pripravljena v sklopu projekta LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE-IP NATURA.SI). Akcija A.1.3 vključuje Akcijski načrt izvedbenih ukrepov ohranjanja za divjega petelina (*Tetrao urogallus*) na pilotnem območju Natura 2000 Kamniško-Savinjske Alpe in Grintovci in Akcijski načrt izvedbenih ukrepov ohranjanja za triprstega detla (*Picoides tridactylus*), koconogega čuka (*Aegolius funereus*) in malega skovika (*Glaucidium passerinum*) na pilotnem območju Kamniško-Savinjske Alpe in Grintovci. Akcijska načrta podrobneje predstavita predloge izvedbenih ukrepov in predloge primernih lokacij/območij za konkretne ukrepe na terenu. Po Zakonu o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije je izvajanje ukrepov financirano s komplementarnimi sredstvi iz Gozdnega sklada.

Preglednica 1: Vrste in HT na območju Nature 2000 Grintovci (SI5000024). S **krepkim tiskom** so označene ciljne vrste v projektu.

Koda	Ime	Status	Vrste in habitatni tipi
SI5000024	Grintovci	POV	Ptice: koconogi čuk (<i>Aegolius funereus</i>) , planinski orel (<i>Aquila chrysaetos</i>), gozdni jereb (<i>Bonasa bonasia</i>) , črna žolna (<i>Dryocopus martius</i>), sokol selec (<i>Falco peregrinus</i>), mali muhar (<i>Ficedula parva</i>), mali skovik (<i>Glaucidium passerinum</i>) , triprsti detel (<i>Picoides tridactylus</i>) , ruševac (<i>Tetrao tetrix tetrix</i>), divji petelin (<i>Tetrao urogallus</i>) , kupčar (<i>Oenanthe oenanthe</i>), belka (<i>Lagopus mutus</i>).

Vir: Naravovarstveni atlas, 2020; Žitnik in sod., 2020.

Slika 1: Pilotno območje projekta z območjem Nature 2000 Grintovci (SI5000024) in upravljalnsko cono divjega petelina.

1.2. Poročanje po ukrepih

Za izboljšanje stanja populacij divjega petelina, gozdnega jereba in triprstega detla smo v letu 2025 na območju SPA Grintovci izvedli naslednje ukrepe:

- ohranjanje biotopov – sečnja,
- ohranjanje biotopov – nega,
- nega letvenjaka,
- nega gošče,
- nega mladja,
- sajenje sadik plodonosnega drevja in grmovja,
- vzdrževanje pašnikov in travnikov v gozdu,
- vzdrževanje grmišč in obrežij,
- izdelava vodnih virov in kalov v gozdu
- načrtno puščanje mrtve lesne biomase

Na projektnem območju se je poleg zgoraj naštetih ukrepov izvedla tudi akcija čiščenje planine Komen (odstranjena mlada smreka). Očiščeno je bilo približno 6 ha površine. Površina je zelo porasla z borovnico in brusnico, ki je pomemben prehranski vir za gozdne kure. S čiščenjem planine smo pripomogli, da borovničevje zaradi zaraščanja ne bi izginilo. Gre za ekstenzivni pašnik, za katerega najemnik uveljavlja kmetijske subvencije (GERK). Zaradi tega izvedenih del ni bilo mogoče obračunati.

Na pilotnem območju projekta je bila v letu 2025 v mesecu oktobra izvedena usklajevalna delavnica med ZGS in ZRSVN za gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarske enote Luče. Na delavnici je bil poudarek predvsem o umeščanju ekocelic z in brez ukrepanja. Delavnice se je udeležil tudi lastnik Nadškofija Ljubljana, ki je večji lastnik na območju in kjer so predvidena umeščanja teh ekocelic. Lastnik se o umestitvi nekaterih ekocelic ni strinjal, zato bodo usklajevanja potekala še v letu 2026.

1.2.1. UKREP 1: Ohranjanje biotopov – sečnja

Ukrep »ohranjanje biotopov – sečnja« se je izvedel v letu 2025 v obsegu 393,05 m³. Pri ukrepu Ohranjanje biotopov – sečnja gre za intenzivna redčenja drogovnjakov in debeljakov za vzpostavljanje preletnih con, kar je bilo navedeno tudi v akcijskem načrtu kot pomemben ukrep za izboljšanje prehranjevalnega habitata divjega petelina. Izvedba poseka je namenjena za čim hitrejšo prestrukturiranje sestojev v presvetljene debeljake, ki so pomemben habitat divjemu petelinu.

Ukrep sta izvajali OE Slovenj Gradec in OE Nazarje.

Preglednica 2: Ukrep ohranjanje biotopov – sečnja

OE	Odsek	Lokacija (GGE)	Obseg (m ³)
OE Slovenj Gradec	08006	Črna-Smrekovec	15
			15
	08016	Črna-Smrekovec	15
			60
OE Nazarje	01101A	Solčava	135,24
	01116A	Solčava	78,27
	05041C	Ljubno	74,54
Skupaj			393,05

1.2.2. UKREP 2: Ohranjanje biotopov – nega

Ukrep »ohranjanje biotopov – nega« se je izvedel v letu 2025 v obsegu 2,49 ha. Pri ukrepu gre večinoma za vzdrževanje površin poraslih z borovničevjem in brusnicami. Ukrep je pomemben z vidika izboljšanja prehranjevalnega habitata divjega petelina in se osredotoča na čiščenje gozdnega mladovja, presvetljene sestoje z rahlim ali pretrganim sklepom krošenj, osnovanje in vzdrževanje pasišč v gozdu itd. Ta ukrep je pomemben tudi z vidika zmanjšanja negativnih vplivov divjadi na populacije divjega petelina – z vzpostavitvijo koridorjev za pobeg pred plenilci.

Ukrep je izvajala OE Slovenj Gradec.

Preglednica 3: Ukrep ohranjanje biotopov – nega

OE	Odsek	Lokacija (GGE)	Obseg (ha)	
OE Slovenj Gradec	08006	Črna-Smrekovec	0,25	
			0,17	
	08016	Črna-Smrekovec	0,2	
			0,25	
			0,2	
			1	
			0,3	
			0,12	
		Skupaj		2,49

1.2.3. UKREP 3: Nega letvenjaka

Ukrep »nega letvenjaka« se je izvedel v letu 2025 v obsegu 7,54 ha. Letvenjak je razvojna faza mladega gozda, v katerem nosilci sestaja v povprečju ne presegajo prsnega premera 10 cm. Pri negi letvenjaka je glavni ukrep izbiralno redčenje, s čimer pospešujemo rast izbranim drevesom, uravnavamo drevesno sestavo s pospeševanjem plodonosnih dreves. Poleg divjega petelina naslavlja tudi izboljšanje prehranske baze gozdnega jereba.

Ukrep je izvajala OE Nazarje.

Preglednica 4: Ukrep nega letvenjaka

OE	Odsek	Lokacija (GGE)	Obseg (ha)
OE Nazarje	01017A	Solčava	1,5
	01066A	Solčava	5,8
	1167	Bele vode	0,24
	Skupaj		7,54

1.2.4. UKREP 4: Sajenje sadik plodonosnega drevja in grmovja

Ukrep »sajenje sadik plodonosnega drevja in grmovja« se je izvedel v letu 2025 na površini 0,4ha. Sadnja plodonosnih vrst bo v prihodnje izboljšala prehranske razmere za divjega petelina in gozdnega jereba.

Ukrep je izvajala OE Slovenj Gradec.

Preglednica 5: Ukrep sajenje sadik plodonosnega drevja in grmovja

OE	Odsek	Lokacija (GGE)	Obseg (ha)
OE Slovenj Gradec	08006	Črna-Smrekovec	0,15
			0,25
	Skupaj		0,4

1.2.5. UKREP 5: Vzdrževanje pašnikov in travnikov v gozdu

Ukrep »vzdrževanje pašnikov in travnikov v gozdu« se je v letu 2025 izvedel v obsegu 1,74 ha. Glavni ukrep je košnja, s katero ohranimo primerne strukture površin, ki so namenjene prehranjevanju in izboljšanju življenjskega okolja divjega petelina.

Ukrep je izvajala OE Nazarje in OE Slovenj Gradec. Na območju Slovenj Gradec se je ukrep izvajal na državnih gozdovih.

Preglednica 6: Ukrep vzdrževanja pašnikov in travnikov v gozdu

OE	Odsek	Lokacija (GGE)	Obseg (ha)
OE Nazarje	11185B	Bele vode	1
OE Slovenj Gradec	08174A	Črna-Smrekovec	0,04
	08175A		0,45
	08259		0,25
	Skupaj		1,74

1.2.6. UKREP 6: Vzdrževanje grmišč in obrežij

Ukrep »vzdrževanje grmišč in obrežij« se je v letu 2025 izvedel v obsegu 0,7 ha. S posekom in nego posameznih drevesnih vrst vzdržujemo strukturiran gozdni rob z večjim deležem plodonosnih drevesnih in grmovnih vrst. S pestro strukturo gozda izboljšujemo prehransko bazo in bivalne razmere vrstam, ki so vezane na strukturno pestre gozdne robove, med njimi divji petelin.

Ukrep je izvajala OE Slovenj Gradec.

Preglednica 7: Ukrep vzdrževanje grmišč in obrežij

OE	Odsek	Lokacija (GGE)	Obseg (ha)
OE Slovenj Gradec	08006	Črna - Smrekovec	0,7
	Skupaj		0,7

1.2.7. UKREP 7: Odstranjevanje zaščitnih ograj

Zaščitne ograje predstavljajo potencialno grožnjo koconogim kuram med preleti, saj lahko vanje trčijo. Zaščitne ograje (namenjene za pomlajevanja gozda), ki so odslužile svojo funkcijo je potrebno odstraniti, da ne predstavljajo več tveganja za kocono kure.

Ukrep je izvajala OE Slovenj Gradec.

Preglednica 8: Odstranjevanje zaščitnih ograj

Odsek	Lokacija (GGE)	Obseg (m)
08006	Črna - Smrekovec	24
Skupaj		24

1.2.8. UKREP 8: Načrtno puščanje odmrle lesne biomase

Ukrep »Načrtno puščanje odmrle lesne biomase« se izvaja vsakoletno. S puščanjem odmrle lesne biomase izboljšujemo habitatne razmere, predvsem vrstam detlov.

Ukrep je na projektnem območju Grintovcev izvajala OE Nazarje na privatnih zemljiščih.

Preglednica 9: Načrtno puščanje odmrle lesne biomase

Odsek	Lokacija (GGE)	Obseg IGL (št)	Obseg IGL (m ³)	Obseg LST (št)	Obseg LST (m ³)
03239A	Luče	1521	1470,48		
03239B	Luče	744	650,33		
03240A	Luče	322	307,37		
03240B	Luče	1717	1613,90		
03240C	Luče	178	145,76		
03241B	Luče	1617	1700,60		
03239A	Luče	148	165,86	64	71,39
03241B	Luče	751	707,30	95	100,35
03255C	Luče	144	103,74	5	4,00
03256	Luče	809	870,85	529	475,19
03257A	Luče	207	185,55	232	218,06
03257B	Luče	759	848,51	423	503,36
03263	Luče	271	190,39	301	303,37
03239B	Luče			57	43,06
03240B	Luče			95	91,78
03240C	Luče			85	79,34
09049E	Nazarje	10	11,24		
Skupaj	10.861,78	9198	8.971,88 m³	1886	1.889,90 m³

1.3. Zaključek

Akcijski načrti pozitivno vplivajo na določanje ukrepov in ciljno usmerjajo izvedbo ukrepov na način in lokacijo, ki najbolj ugodno vpliva na izboljšanje stanja izbranih vrst. ZGS v svojem delu pri pripravi GGN GGE upošteva smernice in zahteve posameznih vrst ter tako že pri načrtovanju in pripravi načrtov pripravi podlage za kasnejše učinkovito upravljanje. S tem pričakujemo pozitiven učinek na izboljšanje stanja vrst, saj z ukrepi prispevamo k boljšemu stanju njihovega habitata.

Akcijski načrti in ostale aktivnosti projekta LIFE-IP NATURA.SI tako še dodatno aktivno prispevajo k varovanju in ugodnejšemu stanju izbranih vrst in HT. Tudi v prihodnjih letih je potrebno nadaljevati z načrtnim izvajanjem ukrepov za izboljšanje stanja izbranih vrst ter upoštevati vse pogostejše pojave ujm.

2. Letno poročilo o izvajanju konkretnih ohranitvenih ukrepov za leto 2025 – močvirski meček

2.1. Uvod

Dokument je nastal v okviru akcije C.1 projekta LIFE integrirani projekt za okrepljeno izvajanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE17 IPE/SI/000011) in služi kot pregled opravljenih aktivnosti na akciji C.1 za tarčno vrsto močvirski meček.

Močvirski meček (*Gladiolus palustris*) spada v rod perunikovk, ki ima v Evropi okoli 20 predstavnikov, štirje predstavniki so prisotni v Sloveniji in sicer laški meček (*G. italicus*), strešnati meček (*G. imbricatus*) ter ilirski (*G. illyricus*) in močvirski (*G. palustris*) meček. Močvirski meček je redka vrsta Nature 2000, ki jo je težko ločiti od sorodne vrste ilirskega mečka. Ima posebne zahteve glede rastišč, uspeva na pobočjih sredogorja, ki imajo poviren značaj in kjer se dlje časa zadržuje sneg. Vendar pa ima rad tudi sončne lege in potrebuje dobro osončena travišča.

V okviru projekta LIFE-IP NATURA.SI smo izvajali aktivnosti na planini pod Kamniškim vrhom »Na ravneh« oz. »Ravne senožeti« na poti na Kamniški vrh, kjer je bila pred 15 leti zaznana številčna populacija te vrste. V letih 2019 in 2020 je bilo ugotovljeno, da je številčnost populacije padla.

2.2. Izvedene aktivnosti v letu 2025

Glavnina aktivnosti na terenu in ukrep za izboljšanje stanja je bilo izvedenih v letih 2021 in 2022 na parceli št. 597 v katastrski občini 1892 Bistričica, ko smo izvajali ukrep omejevanja paše na 1000 m². Kasneje tega ukrepa nismo več izvajali, saj je obdobje paše vsaj 1 mesec pred cvetenjem močvirskega mečka. Poleg tega je paša edini mogoč način upravljanja s travnikom – pašnikom, ki preprečuje zaraščanje, saj je dostop s strojno mehanizacijo do njega močno otežen. V letu 2025 smo tako izvedli:

- **Preverjanje številčnosti močvirskih mečkov na planini pod Kamniškim vrhom (ZRSVN)**

26. 06. 2025 smo izvedli ogled pašnika, kjer smo našli osem osebkov močvirskih mečkov. Na lokaciji izvedbe ukrepa (južna ograda) sta bila le dva osebka, bilo je pa precej kravjakov. Pregleda širšega območja, po grebenu in proti vrhu tokrat nismo napravili. Isti dan smo se za srečanje dogovarjali še s kmetovalcem, a ta zaradi drugih obveznosti ni utegnil, sestali se bomo v letu 2026.

2.1. Zaključek

Prihodnje aktivnosti za ohranjanje močvirskega mečka v Kamniško savinjski Alpah bodo potekale na način, da bomo:

- spremljali stanja/številčnosti vrste na pašniku pod Kamniškim vrhom tekom projekta (ZRSVN in UL BF),
- ohranjali stik preko vsakoletnega sestanka z najemnikom in lastnikom pašnika (organizira KGZ LJ, prisoten še ZRSVN).

Poleg tega se na MNVP v projektu LIFE-IP NATURA.SI vzpostavlja enota za krepitev naravovarstvenega nadzora in izvajanje nadzora izven zavarovanih območij. Ko bo enota vzpostavljena in s polnimi pooblastili, se lahko izvede akcije neposrednega nadzora v naravi na/ob tem rastišču z namenom izobraževanja planincev (MNVP), zlasti kar se tiče hoje po planinskih poteh. Nadalje bomo spremljali pašo, število živine in kdaj se le ta premakne iz območja Kamniškega vrha na Veliko Planino za zadnjih nekaj let. Proučili bomo, kaj se še da narediti za varstvo populacije na Kamniškem vrhu in novo odkritih populacij na drugih območij Nature 2000 (ZRSVN) in izven območij Nature 2000.

3. Viri in literatura

- Dakskobler, I., Seliškar, A., Vreš, B. 2021. Nova spoznanja o razširjenosti močvirskega mečka (*Gladiolus palustris*) v zahodni in jugozahodni Sloveniji. Proteus, letnik 83, številka 8, str. 354-364.
- Jogan, N. 2020. Močvirski meček (*Gladiolus palustris*) v Natura 2000 območju Kamniško - Savinjske Alpe (SI3000264). Končno poročilo.
- Naravovarstveni atlas, 2021; Zavod RS za varstvo narave. URL: <https://www.naravovarstveni-atlas.si/web/DefaultNvaPublic.aspx> (20.1.2023).
- Vurunič S. in sod. 2021b. Akcijski načrt izvedbenih ukrepov ohranjanja za divjega petelina (*Tetrao urogallus*) na pilotnem območju Natura 2000 Kamniško-Savinjske Alpe in Grintovci, 22 str.
- Žitnik, D., Krepfl, D., Rogelj, M., Demšar, M., 2020. Analiza in ocena stanja projektne območja Kamniško-Savinjske Alpe/ Grintovci. Report of detailed analysis of situation on nature conservation measures for Natura 2000 sites Kamniško-Savinjske Alpe/Grintovci. Projekt LIFE-IP NATURA.SI. Ljubljana, Zavod RS za varstvo narave, 63 str.
- Varga, M., Guček, M., Babij, V., Pisek, R., Preložnik, V. 2023. Akcijski načrt izvedbenih ukrepov ohranjanja za triprstega detla (*Picoides tridactylus*), koconogega čuka (*Aegolius funereus*) in malega skovika (*Glaucidium passerinum*) na pilotnem območju Kamniško-Savinjske Alpe in Grintovci. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije, 31 str.